

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/941
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.5.2023/31
Karar Numarası : 2023/447
Başvuran : M. T.
Başvuran Vekili : -
Adres : Sincan 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvurucuya gönderilen mektuba ekli fotoğrafın ceza infaz kurumu tarafından alıkonulmasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Altı yıldır ceza infaz kurumunda bulunduğunu, bir yıl öncesine kadar arkadaşlarının fotoğraflarını koğuşunda bulundurabildiğini, ancak son bir yıldır kendisine gelen mektupta fotoğraf var ise görevli personelin mektubu teslim edip fotoğrafı geri aldığını ve başvurandan fotoğrafın ailesine teslim edilmesini talep ettiğine dair beyanda bulunmasını istediğini,

b. Bu isteği kabul etmezse mektubuna sakıncalı mektup işleminin uygulandığını, mektubun kendisine teslim edildiğini ancak fotoğrafa kurumda muhafaza etmek üzere el konulduğunu iddia etmekte ve arkadaşlarından gelen fotoğrafların kendisine teslim edilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Sincan 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 26/7/2022 tarihli yazılı görüşte özetle;

a. Hükümlü M. T.'e başka bir ceza infaz kurumunda bulunan bir mahpusun mektup gönderdiği, gelen mektubun mektup okuma komisyonu tarafından incelendiği, mektubun içinde bir adet fotoğrafın bulunduğu, inceleme sonucunda fotoğrafın aile fotoğrafı olmadığı anlaşıldığı ve mahpusa verilmesi sakıncalı görülen mektup sayılarak Disiplin Kuruluna verildiği, Disiplin Kurulu'nun mektubun mahpusa teslim edilmesine, fotoğrafın ise kurumda muhafaza edilmesine karar verdiği,

b. Mahpusun karara karşı Ankara Batı İnfaz Hâkimliğine şikâyetinde bulunduğu ve şikâyetinin reddedildiği, mahpusun Hâkimliğin ret kararına da itiraz ettiği ve Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesinin itirazın reddine kesin olarak karar verdiği belirtilmiştir.

4. Başvurandan 19/9/2022 tarihinde alınan yazılı görüşünde özetle;

a. Kurumda uygulama değişikliği olduğunu, 1,5 yıl öncesine kadar arkadaşlarından gelen fotoğrafları halen koğuşunda bulundurduğunu ancak son 1,5 yıldır gelen fotoğrafları yalnızca bir kez görebildiğini ve kendisine teslim edilmediğini,

b. Diğer ceza infaz kurumlarında mahpusların arkadaşlarının fotoğraflarını koğuşlarında bulundurabildiğini belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *"özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği"* hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde; Kuruma yapılan başvuruların inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulacağı ve *"yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarında karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı"* yönünden inceleneceği hükmü bulunmaktadır.

8. Aynı Yönetmelik'in *"Gerekçeli kabul edilmezlik kararı"* başlıklı 67'nci maddesinin ikinci fıkrasında; *"Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde"* gerekçeli kabul edilmezlik kararı verileceği düzenlenmiştir.

IV. DEğERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Anayasa'nın *"Haberleşme hürriyeti"* başlıklı 22'nci maddesine göre;

"Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar.

İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir."

11. Anayasa'nın 22'nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında, haberleşme hürriyetinin belirtilen sınırlama sebeplerine bağlı kalınarak ve usulüne uygun olarak verilecek hâkim kararıyla sınırlanabileceği ve bu kurala bazı kurumlar yönünden kanunla sınırlamalar getirilebileceği açıkça düzenlenmiştir. *"Bu bağlamda ceza infaz*

kurumları, Anayasa'nın 22. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında istisnaların uygulanacağı kamu kurumlarından" (AYM, Kadir Emek, Başvuru No: 2017/34279, 11/3/2020, para. 29).

12. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı" başlıklı 68'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre;

"Hükümlü, bu maddede belirtilen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir (...)

Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir."

13. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Sakıncalı görülen mektuplar" başlıklı 105'inci maddesine göre;

"Mektup okuma komisyonunca, mahalline gönderilmesi veya hükümlüye verilmesi sakıncalı görülen mektuplar, en geç yirmi dört saat içinde disiplin kuruluna verilir. Mektubun disiplin kurulu tarafından kısmen veya tamamen sakıncalı görülmesi halinde, mektup aslı çizilmeden veya yok edilmeden şikâyet ve itiraz süresinin sonuna kadar muhafaza edilir. Mektubun kısmen sakıncalı görülmesi halinde, aslı idarede tutularak fotokopisinde sakıncalı görülen kısımlar okunmayacak şekilde çizilerek disiplin kurulu kararı ile birlikte ilgisine tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren infaz hâkimliğine başvuru için gereken süre beklenir. Bu süre içinde infaz hâkimliğine başvurulmamış ise disiplin kurulu kararı yerine getirilir. İnfaz hâkimliğine başvurulmuş ise infaz hâkimliği kararının tebliğinden itibaren itiraz süresi beklenir. İnfaz hâkimliği kararına itiraz edilmemiş ise bu karara göre, itiraz edilmiş ise mahkemenin kararına göre işlem yapılır.

Hükümlüye yapılacak tebligatta, tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde infaz hâkimliğine şikâyet hakkının kullanılmaması veya infaz hâkimliği kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde ağır ceza mahkemesine itiraz edilmemesi halinde, disiplin kurulu kararının kesinleşerek mektubun sakıncalı görülen kısımlarının okunmayacak şekilde çizilerek verileceği veya tamamı sakıncalı görülen mektubun verilmeyeceği bildirilir.

Kısmen veya tamamen sakıncalı görülen mektuplar, iç hukuk veya uluslararası hukuk yollarına başvuru yapılması durumunda kullanılmak üzere idarece saklanır."

14. "[...]Ceza infaz kurumlarına gelen veya bu kurumlardan gönderilen yazışmalara yapılan müdahalelerin mektubu gönderen, mektubun muhatabı ve mektup içeriği gözetilerek mektuba özgü olgu ve bilgilerle gerekçelendirilmesi ve haberleşme hakkının kötüye kullanıldığının objektif bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir" (AYM, Mustafa Kökten, Başvuru No: 2018/29677, 29/12/2021, para. 23).

15. Başvurana başka bir ceza infaz kurumunda bulunan arkadaşından gelen mektup, Mektup Okuma Komisyonu tarafından sakıncalı bulunarak Disiplin Kurulu Başkanlığına incelenmek ve gerekli karar alınmak üzere gönderilmiş; Disiplin Kurulu Başkanlığı'nın 3/1/2022 tarihli ve 2022/2 sayılı kararı ile yapılan inceleme neticesinde mektubun başvurana teslim edilmesine, mektuba ekli fotoğrafın ise kurumda muhafaza edilmesine karar verilmiştir. Disiplin Kurulu Başkanlığı kararında; "Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "Her hükümlünün kendisine ayrılan yattığı yer veya dolabında, aile fertlerinin fotoğraflarına ait albüm bulundurulmasına izin verilir" hükmü kapsamında fotoğrafın aile fotoğrafı olmadığına anlaşıldığını" belirtmiştir.

16. Disiplin Kurulu Başkanlığı'nın kararına karşı başvuran Ankara Batı 1. İnfaz Hâkimliğine şikâyette

bulunmuş, Hâkimliğin 14/1/2022 tarihli ve 2022/... nolu kararı ile şikâyetin reddine karar verilmiştir. Başvuran, Hâkimliğin ret kararına karşı Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuş, Mahkeme 21/1/2022 tarihli ve 2022/... Değişik iş nolu kararı ile itirazın reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

17. Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından fotoğrafın aile fotoğrafı olmadığı gerekçesiyle kurumda muhafaza edilmesine karar verilmiş ancak bu fotoğrafın neden sakıncalı görüldüğüne dair bir tespit yapılmamıştır. Başvuru konusu somut olayda mektuba ek fotoğrafın alıkonulması nedeniyle başvurucunun haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Disiplin Kurulu Başkanlığı kararı ile yukarıda anılan mahkeme kararlarında, müdahalenin orantılı olup olmadığının ve haberleşme hakkının kötüye kullanıldığını gösterir nitelikte, fotoğrafa özgü kabul edilebilir makul gerekliliklerin somut verilere dayanılarak ortaya konulup konulmadığının değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmalıdır (AYM, *Hacı Mustafa Esgiyer*, Başvuru No: 2018/35834, 22/2/2022, para. 15).

18. Ancak her ne kadar fotoğrafın alıkonulmasının kabul edilebilir makul gerekliliklerin somut verilere dayanılarak ortaya konulması gerektiği değerlendirilse de, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ile 67'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre başvurunun yargı organlarınca karara bağlanmış bir uyuşmazlığa ilişkin olduğu anlaşılmış olduğundan kabul edilmez olduğuna karar verilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

24/5/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye